

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Uniuersa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 1. Vtrum paternitas sit prima proprietas Patris, & vnde illi conueniat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO I.

*Utrum paternitas sit prima proprietas Patris
& unde conveniat.*

I
Deus tri-
pliciter di-
citur Pa-
ter.

Omen Patris Deo applicatum sumitur tripliciter. Primo, generaliter pro creatore & principio creaturarum. Quod nomen tribus personis est commune, non minus quam potentia creandi & eius exercitium, ratione cuius Deus est Pater, creator, & Dominus universorum. Secundo, specialius pro Deo ut iustificatore & adoptante sibi creaturas intellectuales in filios. Et hoc etiam nomen est tribus personis commune, æque ac voluntas & potentia iustificandi & adoptandi. Quanquam enim appropriativè tribui solet iustificatio & adoptio Spiritui sancto: quia fit per amorem; Spiritus autem sanctus est amor specialiter ex vi suæ processionis: physice tamen Deitas ipsa, communis tribus personis, est causa gratiæ iustificati, eademque nos sua voluntate adoptat in filios & hæredes bonorum, quibus fruitur.

Tertio, specialissimè sumitur notionaliter pro principio generatio Filii seu Verbi divini, consubstantialis & eiusdem naturæ realiter cum suo principio. Quo sensu hæc sumitur nomen Patris, & primæ personæ proprium est. Quod si quæras, an nomen Patris sit univocum ad tria supra dicta? Respondeo negativè. Propriè enim nomen, Pater, significat principium generativum, idque omnes intelligunt per vocem, Pater, absolute prolata, id est, sine addito ex quo intelligatur aliter sumi. Fuitque primò vox eadem imposita ad significandum principium verè ac propriè generativum: sicut & nomen Filii, ad significandum verè ac propriè genitum, id est, productum à principio vivente coniuncto in similitudinem naturæ. Quare vox, Pater, dicitur propriè de prima persona prout est generativa secundæ. Impropriè verò & analogicè de Deo, vel de tribus personis, prout sūt principii creationis & adoptionis.

Hoc supposito, Dico primò paternitatem esse primam proprietatem primæ personæ divinæ. Probat, quia est prior aliis duabus, quæ eidem personæ conveniunt: nempe, innascibilitate, & spiratione activa. Nam innascibilitas fundatur in paternitate, ut negatio in positivo, ratione cuius verè negatur personam illam nasci seu produci posse. Quod illi convenit non tantum secundum essentiam, quæ est improducibilis (nam duæ aliæ personæ sunt æque improducibiles secundum essentiam, quæ ut ait Lateran. cap. Damnamus, nec generare, nec procedere potest) sed etiam secundum positivam proprietatem constitutivam Patris in esse proprio substantiali personæ, distincto realiter ab aliis personis divinis. Spiratio quoque activa est ratione posterior fecunditate gene-

ratiua. Nam hæc fundatur in actuali intelligentia essentiali, à qua logicè seu virtualiter oritur, ut mox dicemus: illa verò fundatur in actu essentiali voluntatis. Voluntas autem est posterior intelligentiæ, ordine rationis.

Dico secundò paternitatem seu fecunditatem generativam, atque ipsam actualen generationem (nam hæc duo significantur nomine paternitatis ad æquatè sumpto) convenire Patri proximè & immediatè, ratione actualis intelligentiæ essentialis: siue ratione essentiæ prout est actualis intelligentia cum ipsius essentia divinæ, & possibile, cum ipsarummet personarum divinarum, etiam ut existentium. Hæc conclusio patet ex dictis disp. 24. sect. 4. Ratio præcipua illius est, quia filius producit, per viam intellectus, accipitque naturam suam primò & immediatè, quatenus ipsa est essentialis intelligentiæ: unde specialiter vocatur Verbum, id est, sermo & partus intellectus. Ergo pater divinus est fecundus ad generandum primò & immediatè per essentiam prout est actualis intelligentia. Debet enim principium respondere principiato. Nempe cum fecunditates ad intra debeant esse secundum actus vitales immanentes, atque illos imitari: prima fecunditas ad intra debet fundari in prima operatione vitali essentiali, quæ est intellectio. Cumque ex communi sensu sanctorum Patrum, & Theologorum secunda fecunditas, quæ est spirativa, fundetur in voluntate, aut volitione essentiali: ideoque Spiritus sanctus naturam primò accipiat secundum rationem volitionis, & illi, ut tali, primò identificetur eademque de causa vocetur specialiter amor & charitas: par est ratio ut prima fecunditas, quæ est generativa, fundetur primò & immediatè in actuali intelligentia essentiali.

Obijcies primò, Si fecunditas generativa fundatur primò & immediatè in actuali intelligentia essentiali, debet esse ubique est illa actualis intelligentia. Ergo debet esse in Filio, & in Spiritu sancto. Respondeo negando sequelam. Quia non potest esse in illis personis, quibuscum habeat relationem oppositionem. Habet autem illam cum Filio, & cum Spiritu sancto: quia Pater, quæ Pater, est ad producendum Filium sibi inlenon natura, & fecunditate communiandi eandem naturam Spiritui sancto.

Obijcies secundò cum Suarez lib. 8. cap. 1. n. 6. Paternitas est prima personalitas naturæ divinæ. Personalitas autem natura non sequitur ex operatione intellectus aut voluntatis: sed potius supponitur ad operationem, quia actiones sunt suppositorum, vel saltem subsistentium.

Respondeo, minorem non esse verà in Deo, in quo ipsamet operatio intellectus & voluntatis, est essentialis, & consequenter ratione prior personalitate. Actiones autem intelligendi & volendi sunt suppositi denominatiæ tantum, ratione essentiæ cuius propria

Convenit illi immediatè ratione intelligentiæ.

Solutur prima obiectio.

Secunda obiectio.

sunt. In creatis quoque actiones, siue vitales siue alie, non sunt suppositorum nisi denominatiue: physice vero & proprie sunt a natura substantiali, vel ab accidentibus. Adde in eo loco Aristotelis ex quo illud axioma de promptum esse dicitur, non esse, Actiones sunt suppositorum: sed, Actiones sunt singularium: quod vniuersalissime & propriissime verum est. Nihil enim agit aut agitur, nisi sit singulari.

Tertia obiectio.

Obiectio tertia, cum eodem Suarez ibidem, ex intelligere vt sic, tantum sequitur vel representatio rei intellecta, vel terminus aliquis productus, si sit a quo produci possit. Paternitas autem nec; habet ratione representandi, nec illo modo copatur ad intellectiōnem vt terminus. Cur ergo dicamus resultare ex illa secundum rationem? Adde quod vera esset ista causalitas. Quia diuina essentia intelligit, ideo terminatur paternitate. At hoc verē dici nō potest. Ergo nec illud vnde sequitur.

Ad primum Respondeo, etiam in nobis ex intellectu sumpta pro actu intelligendi, vt hic sumitur, (non autem pro actione tendente ad actum vt ad terminum, quo pacto Suarez videtur eam sumere) oriri speciem videntem ad recordationem eiusdem actus, & habitum facilitatem ad producendos similes actus. In Deo vero oritur virtualiter aliquid nobilitatis, nempe vis ad producendum sibi simile & consubstantiale, accipiens primò naturam sub ratione intelligentiæ.

Ad secundum Respondeo verum esse istam causalem. Quia essentia est simpliciter infinita & illimitata in omni genere perfectiōnis, est communicabilis tribus personis realiter distinctis, & terminabilis per tres hypostasies relatiue oppositas inter se, ac propter oppositionem distinctas. Est, inquam, communicabilis per viam intellectus paternitatis ad generandum Filium: & per viam voluntatis, secundum spirandi ad producendum Spiritum sanctum.

SECTIO II.

An esse ingenuum sit altera proprietas Patris?

8. Esse ingenuum est altera proprietas Patris.

Respondeo affirmatiue. Pater enim non tantum id habet proprium & singulare vt per se substantiam generatiuam sit principium Filij: verum etiam vt inter personas diuinas ipse solus existat sine alio principio, a quo realiter producat, quemadmodum Filius est ab ipso, & Spiritus sanctus est a Patre & Filio spiratore. Quæ secunda proprietas assignatur nomine ingenui & innascibilis, seu potius improducibilis priuatiue sumpti. Nam quæ voco, negetur tantum generatio vel natiuitas proprie sumpta: illud Spiritui sancto cum Patre commune est, quod sit incapax natiuitatis & generatiōis. Si vero ea quidem negetur generaliter

quæcunque productio, sed negatiue tantum, non priuatiue, significat de pura negationem producibilitatis: illud quoque nature seu Deitati commune est cum Patre, quod sit incapax realis productionis. Quare vti proprium singulariter Patris esse ingenuum siue improducibilem, debet sumi non in illud priuatiue, prout significat negationem productionis in aliqua persona diuina, cui licet non possit conuenire productio, tamen conuenit alicui eiusdem generis cum ipsa. Quæ ratione dicitur Pater innascibilis priuatiue, non quatenus priuatio dicitur carentia alicuius positiui quod possit aut debeat inesse Patri: sed quod potest ei conuenire, seu non repugnat illi, non quatenus Pater, sed quatenus persona diuina est. Pater enim est persona diuina. In genere autem personarum diuinarum non repugnat produci, sed re ipsa producuntur alia duæ, Filius & Spiritus sanctus. Quare hæc priuatio est de illis quæ dicuntur secundum genus, & non secundum speciem aut rationem propriam. Quibus apud Philosophos est priuatio visus in talpa, cui in quantum est animal, non repugnat videre: licet repugnet illi, vt talpa est.

Huius proprietatis meminerunt Conc. Tol. VI. & XI. & Vormatiens. in confessionibus fidei; & sancti Patres Iustin, in expositione fidei; Athanasius, in pist. de Synodis Arimini; Seleucia prope finem: Basil. lib. 1. & 2. contra Eunom. Nazianz. orat. 35. Cyrill. lib. 1. Thef. cap. 2. August. in li. 5. de Trin. c. 6. & 7. Hilar. in lib. de Syodis & lib. 3. de Trin. prope finem, alique Patres. Licet aliquando nonnulli Patrum voce illa vt recluserint, suspectamque habuerint. Quæ tamen si recte intelligatur ad sensu quo iam fuit explicata, vacat omni periculo, & certissimam veritatem continet. Certissimum enim est Patrem esse principium siue principio, & ipsum a nullo realiter produci, sicut ab ipso producuntur Filius & Spiritus sanctus.

Difficultas solum est primò, an nomine ingenui, siue improducibilis, significetur formaliter in patre aliquid positiuum, an potius aliquid negatiuum seu priuatiuum? Respondeo cum D. Thom. q. 33. a. 4. quod Suarez lib. 8. cap. 2. n. 6. alii que plurimis, de materiali quidem & fundamentaliter significari nomine illo positiuum quid: de formali vero negationem seu priuationem producibilitatis, fundatā in aliquo positiuo, ratione cuius patri conuenit esse sine principio. Nam cum Patri aeterno conueniat, vt sit principium sine principio: esse principium est quidem aliquid positiuum. Esse vero sine principio, & non posse habere principium, est formaliter negatiuum, sed tamen fundatur in positiuo, quod est tale vt principium habere non possit. Quapropter esse innascibilem, siue improducibilem, non est pura negatio, sed inuoluit pro materiali & fundamento positiuum paternitatis, ratione cuius conuenit primæ personæ inter alias esse improducibile. Vnde infero paternitatem